

УДК 378:[37.011.3-051:78+78.071]:[159.943.7:
781.24]-043.83:[780.616.43+780.622.1](045)

DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2025-3-20>

ОСОБЛИВОСТІ ЕФЕКТИВНОГО ОПАНУВАННЯ ЧИТАННЯ НОТ З АРКУША У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МИСТЕЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ НА ЗВУКОВИСОТНИХ УДАРНИХ ІНСТРУМЕНТАХ

Рало Г. О.

*доктор філософії, викладач кафедри теоретичної,
музично-інструментальної та вокальної підготовки*

*Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»*

вул. Старопортофранківська, 26, Одеса, Україна

orcid.org/0000-0003-0887-1559

aaopera1992@gmail.com

Ключові слова: читання нот з аркуша, навички, здобувачі вищої мистецько-педагогічної освіти, навчання гри на звуковисотних ударних інструментах, звуковисотні ударні інструменти.

У статті досліджується проблема ефективного опанування читання нот з аркуша у здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти на звуковисотних ударних інструментах. Установлено особливості означених інструментів, які впливають на формування означеної навички. Унаслідок аналізу науково-методичних праць зарубіжних авторів у сфері ударних інструментів виявлено основні навички, а також складники успішної практики читання нот з аркуша на ударних інструментах. Мета роботи полягає у розгляді та обґрунтуванні основних складників процесу навчання, спрямованого на ефективне опанування читання нот з аркуша у здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти на звуковисотних ударних інструментах. Обґрунтовано, що у процесі читання велике значення мають розташування музиканта за інструментом, положення його корпусу та рук, висота інструменту і пюпітру. Визначено, що розміщення музиканта в межах певного діапазону нот згідно з музичним текстом під час читання сприяє ефективності означеного процесу. Виявлено, що під час читання на літаврах порядок розташування котлів відграє особливу роль. Визначено, що використання ведучої руки під час читання на літаврах сприяє легкому досягненню рівності звучання. Зазначено, що у процесі читання з аркушу важливим постає урахування студентом фізіологічних особливостей його ока. Установлено, що для опанування навички точного та швидкого читання необхідним постає удосконалення музикантом його периферичного зору, навичок клавіатурного орієнтування. Визначено роль застосування аплікатури під час читання. Простежено, що розвиток кінестетичного відчуття під час читання нот з аркуша набуває особливого значення. Визначено, що розвиток інтервального відчуття, зокрема на звуковисотних клавішних ударних, передбачає пошук та вдосконалення студентом як пропріоцептивних, так і кінестетичних відчуттів.

FEATURES OF EFFECTIVE MASTERY OF SIGHT-READING BY APPLICANTS FOR HIGHER ARTISTIC AND PEDAGOGICAL EDUCATION ON PITCHED PERCUSSION INSTRUMENTS

Ralo G. O.

*Doctor of Philosophy,
Lecturer at the Department of Theoretical,
Musical-Instrumental and Vocal Training
State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky»
Staroportofrankivska str., 26, Odesa, Ukraine
orcid.org/0000-0003-0887-1559
aaopera1992@gmail.com*

Key words: *sight-reading, skills, applicants for higher artistic and pedagogical education, learning to play pitched percussion instruments, pitched percussion instruments.*

The article investigates the problem of effective mastering of sight-reading by applicants for higher artistic and pedagogical education on pitched percussion instruments. The features of the specified instruments that affect the formation of the specified skill are established. As a result of the analysis of scientific and methodological achievements of foreign authors in the field of percussion instruments, the basic skills, as well as the components of the successful practice of sight-reading on percussion instruments, were identified. The purpose of the work is to consider and substantiate the main components of the learning process aimed at effective mastering of sight-reading by applicants for higher artistic and pedagogical education on pitched percussion instruments. It is substantiated that in the reading process, the location of the musician behind the instrument, the position of his body and hands, the height of the instrument and the music stand play an important role. It has been determined that placing the musician within a certain range of notes according to the musical text during sight-reading contributes to the effectiveness of the process. It is found that when sight-reading on timpani, the order of the arrangement of the kettles plays a special role. It was determined that the use of the leading hand when sight-reading on the timpani contributes to the easy achievement of evenness of sound. It was noted that in the process of sight-reading, it is important for the student to take into account the physiological characteristics of his eye. It was established that in order to master the accurate and fast sight-reading skill, it is necessary for the musician to improve his peripheral vision and keyboard orientation skills. The role of the sticking during sight-reading was determined. It was observed that the development of kinesthetic sensation when sight-reading is of particular importance. It was determined that the development of interval sensation, in particular, on pitched keyboard percussion instruments, involves the search and improvement by the student of both proprioceptive and kinesthetic sensations.

Постановка проблеми. Звуковисотні ударні інструменти мають свої відмінні особливості, які не схожі на інші музичні інструменти. До них можна віднести існуючі модифікації інструментів, зокрема розподілення їх на певні групи: для початківців, студентські, «перехідні», професійні моделі, різні габаритні розміри, особлива клавіатурна топографія, а також відсутність безпосереднього тактильного дотику з інструментом, здійснення звуковидобування звуку за допомогою палок. Усе це безпосередньо суттєво впливає

на ефективне формування навички читання нот з аркуша на звуковисотних ударних інструментах у здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти та може значно ускладнювати ознайомлення з новим текстом. Таким чином, необхідним постає виокремлення основних елементів процесу навчання, які сприяють опануванню навички точного та швидкого читання нот з аркуша.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виходячи з аналізу наукових джерел у сфері ударних інструментів, значна увага означеній про-

блемі приділяється у роботах зарубіжних учених. Зокрема, у своїй статті Е. Шоу відзначає чотири основні навички, які розвиваються у студента-перкусіоніста у процесі читання, як-от: «розпізнавання гамоподібних побудов, арпеджіо та стандартних ритмічних і мелодичних фраз, візуальне та кінестетичне знайомство з «територією» клавіатури та використання периферичного зору, розумова здібність засвоювати кілька фрагментів інформації одночасно, здатність стежити за очима та руками у незнайомих ситуаціях» [11, р. 19]. Разом із тим, узагальнюючи результати досліджень інших учених, окрім вищезазначеного, автори вважають гарантією ефективного та успішного розвитку читання нот з аркушу підготовку достатньої кількості інструктивного та художнього матеріалу для ознайомлення, навколишнього середовища, тобто інструмента та розміщення музиканта за ним тощо [9; 10]. Зазначимо, що деякі вчені свої дослідження присвячують окремим питанням практики читання нот з аркуша. Зокрема, у статті «Effective Sight-Reading on Keyboard Percussion: A practical application based on sight-reading research» Е. Мартіна автор надає великого значення ідентифікації нотного тексту на звуковисотних клавішних ударних інструментах, у процесі розпізнавання якого особливе місце займають попередня практика розучування та виконання гам [8]. Окрім того, у науковому дискурсі у сфері ударних інструментів увагу вчених зосереджено на розгляді питання апікатури під час читання нот з аркуша. Зокрема, у роботі «Sticking choices in timpani sight-reading performance» Б. Бекон, С. Джексон, Я. Марсі, Ф. Марандола, М. Вандерлі аналізують застосування апікатурних варіантів літавістами під час гри та вплив ритмічної стабільності на їх використання [4].

Незважаючи на зарубіжний досвід, означена тематика не отримала належного висвітлення у науковому дискурсі серед українських учених у галузі навчання гри на ударних інструментах, зокрема, звуковисотних. Таким чином, необхідним є аналіз основних складників підготовки читання нот з аркуша, що постане допомогою в опануванні навички читання нот з аркуша у здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти під час навчання гри на звуковисотних ударних інструментах.

Мета статті – розгляд та обґрунтування основних складників процесу навчання, спрямованого на ефективне опанування читання нот з аркуша у здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти на звуковисотних ударних інструментах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливої значущості під час читання нот з аркушу набуває правильне визначення просторової локалізації музиканта. У цьому контексті

одними з важливих складників підготовки музиканта є забезпечення оптимальної постави та розташування музиканта за інструментом, що, своєю чергою, з огляду на специфіку гри на звуковисотних ударних інструментах, взаємопов'язано з виставленням його оптимальної висоти. Виходячи з основних положень ергономіки, під час регулювання інструменту необхідно враховувати індивідуальні антропометричні показники зросту кожного студента: «Установіть інструмент так, щоб зап'ястю та рукам було зручно рухатися під час гри. Ця точка зазвичай знаходиться вище стегон та нижче талії або області пупка» [10, р. 9].

Щодо читання нот з аркуша на літаврах у цьому контексті великого значення набуває порядок розміщення котлів. Загальновідомо, що розташовувати літаври можна за двома системами: німецькою (коли найменша літавра знаходиться по відношенню до музиканта з лівого боку) та американською (коли найменша літавра розміщена з правого боку). Таким чином, перед тим як виконувати музичний твір, маючи змогу попереднього його перегляду очима, музикант може розташувати інструмент згідно з німецькою чи американською системою.

Так, оркестрові твори класичних європейських композиторів, як правило, передбачають розміщення літавр за німецькою системою. Це пов'язано з тим, що за таким розташуванням музикант має змогу досягти чіткої артикуляції ритмічного малюнка, який здебільшого виконує функцію акомпанементу. Разом із тим виконання сучасних творів, як сольних, так і оркестрових, які створені американськими композиторами, передбачає розміщення літавр за американською системою, що пов'язано з апікатурною зручністю, у якій права рука виконує домінуючу роль. Загалом вибір тієї чи іншої системи залежить безпосередньо від частоти використання правої руки, яка у більшості музикантів є ведучою і завдяки якій студенту легше досягти рівності звучання під час читання нот з аркуша.

Зауважимо, що для точності відтворення нотного тексту місце розташування музиканта під час гри повинно бути таким, щоб його корпус та руки знаходилися в оптимальній зоні досяжності та оглядовості по відношенню до тих пластин клавіатури інструмента або котлів, по яким він буде грати найчастіше згідно з музичним текстом.

Незважаючи на те що основним оптимальним положенням музиканта вважається його розташування посередині, що зумовлено охопленням значної частини звукової поверхні інструменту, зручністю досяжності до різних котлів, клавіш як у нижньому, так і у верхньому діапазонах, для ефективного розвитку читання нот з аркуша музиканту необхідно розміщуватися за інструментом

у межах діапазону нот певного музичного тексту, вибраного для читання. Зокрема, вчені, педагоги-практики для визначення цього діапазону на звуковисотних клавішних ударних пропонують спочатку встановити найнижчу та найвищу ноти, які вказані в нотному тексті, та розташуватися посередині означеного проміжку [10, р. 10].

Під час підготовчого процесу до читання одними з важливих завдань музиканта є встановлення оптимальної відстані між корпусом музиканта та інструментом, а також розміщення ліктьового суглобу так, щоб це не перешкоджало вільному пересуванню рук за інструментом та відтворенню різноманітних ударів, прийомів гри. Так, у процесі читання нот на литаврах важливо сконцентрувати увагу на тому, щоб ліктьовий суглоб не заходив за лінію розмежування вентральної та дорсальної частин тіла. Таким чином, підготовчі дії музиканта дадуть змогу повністю зосередитися на сприйнятті нотного тексту та допоможуть точному відтворенню технічних труднощів.

Так само як і розміщення музиканта за інструментом, корегування потребує розташування пюпітра для нот, регулювання його висоти та куту нахилу задля забезпечення оптимальної видимості нотного тексту під час гри. Зокрема, в інтерв'ю Мін-Хуей Куо з Гордоном Стаутом на питання щодо підготовки виконавця до читання нового твору, Гордон Стаут зазначає: «...я прошу їх (студентів. – Г.Р.) розташувати ноти посередині цього діапазону (інструмента. – Г.Р.). І загалом встати посередині цього діапазону, щоб вони не грали на інструменті тут, а дивилися на пюпітр там. Дуже важливо, щоб ноти були прямо навпроти голови та очей» [7, р. 68]. Зазначимо, що розміщення підставки для нот таким чином запобігає зайвим поворотам, нахилам голови та корпусу, що сприяє точності відтворення музичного тексту.

Окрім того, більшість учених та педагогів-практиків, наголошуючи на встановленні відповідної висоти пюпітра, підкреслює відмінності його розташування під час гри на шумових, звуковисотних ударних та клавішних інструментах. Так, О. Моліна у «Educator's Guide To Sight-Reading On A Keyboard Instrument» зазначає: «Для більшості ударних інструментів доцільно розміщувати пюпітр високо та у полі зору диригента. Проте для клавішних інструментів може бути зручніше розміщувати ноти низько та ближче до клавіатури, а не високо. Розташування пюпітра поблизу нот, по яким ви будете грати, полегшить одночасне бачення нот та пластин» [10, р. 10].

Зазначимо, що під час читання нот з аркуша особливого значення набуває урахування музикантом фізіологічних властивостей його ока, його окорухової активності. Так, у процесі гри нового тексту з аркуша виконавцю доводиться здійсню-

вати переведення погляду з однієї точки (нотного стану) на іншу – клавіатуру інструмента, який він виконує за допомогою стрибка. Проте такий підхід до розвитку означеної навички не є оптимальним. Зокрема, Мін-Хуей Куо відзначає: «Під час читання нот з аркушу виконавцям слід уникати занадто частого переведення погляду з нот на інструмент та назад. Це не лише уповільнює темп читання з аркуша, а й створює ймовірність втрати поняття про те, де ви знаходитесь у музиці» [7, р. 12].

У зв'язку із цим одним із важливих складників процесу навчання, спрямованого на оволодіння точним та швидким читанням нот з аркуша на ударних інструментах, вважається тренування периферичного зору. Так, Дж. Сміт у статті «Reading Technique on Keyboard Percussion Instruments» відзначає: «...це корисна техніка, яку можна використовувати для покращення точності читання, дотримання темпу, запобігання втраті свого (музиканта. – Г.Р.) місцезнаходження в музиці та для швидкої інтеграції виконавських деталей у процесі читання» [12, р. 40].

У навчально-методичній літературі «периферичний зір» визначається як «здатність сприймати частину простору навколо фіксованої точки» [1, с. 23]. Він є однією з основних функцій органів зору, яка спрямована на забезпечення просторового орієнтування [1, с. 23].

У сфері навчання гри на ударних інструментах вчені, педагоги-практики у своїх наукових доробках особливу увагу надають рекомендаціям щодо вдосконалення периферичного зору, окремо зосереджуючись на способах його перевірки та тренуванні. Так, для розвитку гостроти зорового відчуття поверхні клавіатури та покращення периферичного зору Е. Шоу пропонує таку вправу: «Правою рукою зіграйте гаму до мажор в одну октаву у висхідному та низхідному русі. Одночасно лівою рукою зіграйте гаму сі-бемоль мажор в одну октаву у низхідному та висхідному русі. При цьому ви повинні відстежувати два різні ключові знаки одночасно» [11, р. 19].

Зазначимо, що вироблення гарного та точного читання з аркуша на звуковисотних клавішних ударних інструментах тісно пов'язано з навичками у музиканта клавіатурного орієнтування. Зокрема, у своїй роботі Мін-Хуей Куо зазначає: «Розвиток чіткого розуміння компонування клавіатури маримби необхідний для отримання довгострокових виконавських результатів» [7, р. 9]. У зв'язку із цим під час навчання читання нот з аркуша великого значення педагогі-практики надають вивченню розташування та запам'ятовуванню нот на клавіатурі інструмента, опануванню гам, арпеджіо у різних тональностях та різноманітними способами виконання, інтервалів [5; 10; 11; 12]. Зокрема, Г. Бауер у методич-

ному посібнику «System For the Drums, Bells, Xylophone, Tumpani» зазначає: «Для того щоб досягти успіху в читанні нот з листа на дзвіночках, студент повинен отримати ґрунтовні знання всіх інтервалів (відстань від однієї ноти до іншої), граючи наступні вправи, студент повинен ознайомитися з відстанню від однієї ноти до іншої, запам'ятовуючи її для подальшого використання під час гри» [5, р. 97].

Подібно до рекомендацій, наданих Г. Баєром, методика навчання читання нот з аркушу Е. Гомес узагалі базується на просторовій візуалізації, «розглядаючи музику більше графічно, ніж теоретично, концентруючись на проміжках між нотами» [6, р. 52].

Своєю чергою, відзначаючи вагому роль у формуванні ефективного читання нот з аркуша вивченню гам, Е. Мартін у статті «Effective Sight-Reading on Keyboard Percussion: A practical application based on sight-reading research» зазначає: «Читання – це процес поєднання інформації на сторінці з уже відпрацьованими патернами. Коли студенти починають із гам, покроковий рух стає знайомим незалежно від ключового знаку, як тільки починається читання» [8, р. 61].

Наголосимо на тому, що окрім вивчення топографії інструмента/ів, під час гри гам та арпеджіо музикант залежно від їхньої тональності, способу виконання ознайомлюється та опановує їх «клавійний рельєф», який передбачає відповідні схеми рухів рук виконавця [2, с. 55]. Відтворення ж останньої тісно взаємопов'язано з перенесенням рук з однієї пластини на іншу або з одного ряду пластин на інший, раціональним підбором аплікатурного варіанту. Таким чином, адаптуючись до кожного рельєфу, музикант на ударних інструментах має вже у своєму арсеналі невеликі рухові «заготівлі», які спрощують аналіз та відтворення нового тексту під час читання.

Зазначимо, що у сфері навчання гри на інших музичних інструментах, зокрема на фортепіано, учені наголошують на тому, що «вміння швидко, майже автоматично вибирати аплікатуру, найкращу в даній ігровій ситуації, визначає швидкість та точність рухової реакції на нотну картину» [3, с. 816]. Так само й на звуковисотних ударних інструментах особливе значення під час читання має оптимальність вибору музикантом аплікатури. Зокрема, вивчаючи вплив ритмічних структур на використання аплікатурних моделей літавристами, у статті «Sticking choices in timpani sight-reading performance» Б. Бекон, С. Джексон, Я. Марсі, Ф. Марандола, М. Вандерлі зосереджують увагу на врахуванні певних деталей під час вибору аплікатурного варіанту: «Незважаючи на те що неупереджений підхід до використання аплікатури вважається ідеальним результатом,

під час вибору аплікатурного порядку виконавець повинен урахувати ритмічну складність партитури, комбінацію ударів, які найкраще відображають бажану ритмічну фразу та власні фізичні обмеження» [4, р. 18].

Слід зауважити, що під час читання нот з аркушу педагоги-виконавці зосереджують увагу на кінестетичному відчутті під час гри. Так, надаючи рекомендації щодо читання сучасних та атональних творів, Дж. Кемпбелл в інтерв'ю з Мін-Хуей Куо зазначає: «Ви повинні усвідомлювати рухи та жести, а не лише ноти та ритми. Фізичний рух має бути однаковим як у швидкому, так й у повільному темпі. Планування руху до нот та від них дуже важливо. Його необхідно практикувати так само, як і відпрацювання висоти звуків та ритмів, які ви виконуєте» [7, р. 66].

Водночас, з огляду на специфіку гри на ударних інструментах, зокрема клавійні особливості звуковисотних клавійних ударних, учені підкреслюють важливість розвитку означеного відчуття. Так, Мін-Хуей Куо відзначає: «У той час коли клавіші на фортепіано розташовані рівномірно, клавіші маримби змінюють ширину та довжину по всьому діапазону. Маримбіст також повинен розвинути відчуття інтервалів для кожного з конкретних діапазонів маримби (нижнього, середнього та верхнього регістрів)» [7, р. 10].

Зазначимо, що розвиток інтервального відчуття на звуковисотних ударних інструментах, зокрема клавійних, взаємопов'язаний із використовуваними під час гри студентом виконавськими засобами, палками, за допомогою яких здійснюється звуковидобування. Саме від належного та ефективного управління ними залежить прогрес або гальмування читання нот з аркуша.

Під час гри на звуковисотних ударних інструментах, зокрема групи клавійних ударних, розвиток інтервального відчуття може розглядатися з двох позицій. По-перше, це пошук пропріоцептивних відчуттів студентом. Особлива їх значущість виникає за необхідності регулювання двох палок в одній руці (перш за все під час їх зведення або розведення) під час гри у різних діапазонах інструменту або за переходу на іншу конструкцію. По-друге, у зв'язку з габаритами інструментів постає потреба в пошуку кінестетичних відчуттів під час переміщення рук та корпусу музиканта, зокрема за стрибкоподібних та перехресних рухів.

Вагомий внесок у вирішення проблеми вдосконалення кінестетичного відчуття був зроблений сучасним виконавцем, американським композитором, автором робочого зошиту для маримбної техніки «Ideo-Kinetics. A Workbook for Marimba Technique», який започаткував систему розвитку техніки на звуковисотних клавійних ударних інструментах на основі ідео-кі-

нетичних вправ. Зокрема, автор указує, що вона «може слугувати чудовою допомогою у розробленні та вдосконаленні здатності до читання на молоточкових інструментах. Найбільшою мірою вірно, що, читаючи з аркуша, ви повинні стежити за нотами, а не дивитися вниз на клавіатуру та повертатися назад до нот. Це плутає візуальні та фізичні судження про відстань та спонукає вас повірити, що для того, щоб грати правильні ноти, ви повинні побачити клавіатуру. Ви будете грати більш правильні ноти, подивившись лише на ноти та навчившись вірити, що ви знаєте, де є ноти» [13, р. 6].

Зауважимо, що у науково-методичній літературі надаються рекомендації, які спрямовані на розвиток кінестетичного відчуття. Зокрема, у своїй роботі Мін-Хуей Куо зазначає, що «під час гри двома палками використання техніки «обертання зап'ястя» допомагає тілу запам'ятовувати відстані в октаву або менше. Інтервали, більші за

октаву, можна досягти з більшою ефективністю за допомогою «обертання рук» [7, р. 11].

Висновки та перспективи подальших розробок у цьому напрямі. Отже, результати дослідження демонструють, що огляд нового твору потребує від здобувачів вищої мистецько-педагогічної освіти обов'язкової попередньої підготовки, яка полягає у: налаштуванні висоти його інструмента, визначенні оптимального місцезнаходження за ним згідно з музичним текстом, правильному виставленні висоти, нахилі підставки для нот залежно від ударного інструменту, тренуванні периферичного зору, опануванні клавіатурно-орієнтувальних навичок, оптимальному застосуванні аплікатури, удосконаленні пропорційних та кінестетичних відчуттів.

Уважаємо перспективним детальне висвітлення проблематики щодо застосування ідео-кінестетичного підходу у процесі навчання гри на ударних, зокрема звуковисотних, інструментах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анатомія ока. Методи дослідження в офтальмології : навчальний посібник / Н.Г. Завгородня та ін. Запоріжжя, 2017. 76 с. URL: <https://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/7447> (дата звернення: 12.08.2025).
2. Рало Г.О. Формування технічних навичок учнів-початківців у процесі навчання гри на звуковисотних клавішних ударних інструментах : дис. ... докт. філос. : 01 ; 014. Одеса, 2025. 340 с.
3. Ходоровський В.І. До питання виховання у студентів навичок читання нот з аркуша. *Сучасні стратегії університетської освіти: якісний вимір* : матеріали. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 28–29 березня 2012 р. Київ, 2012. С. 813–822.
4. Bacon B., Jackson S., Marci I., Marandola F., Wanderley M. Sticking choices in timpani sight-reading performance. *Frontiers in Psychology. Performance Science*. 2023. Vol. 14. URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1188773> (дата звернення: 07.08.2025).
5. Bower H. System (in 3 parts). For the Drums, Bells, Xylophone, Tympani. New-York: Carl Fisher Inc., 1911. 159 p.
6. Gomez A. Sight-Reading Through Spatial Visualization: A Method for Mallet Sight-reading. *Percussive Notes*. 2006. October. Vol. 44, no. 5. P. 52–53.
7. Kuo Ming-Hui. Strategies and Methods for Improving Sight-Reading: Diss. ... Doctor of Musical Arts. Lexington, 2012. 98 p. URL: https://uknowledge.uky.edu/music_etds/6/ (дата звернення: 08.08.2025).
8. Martin E. Effective Sight-Reading on Keyboard Percussion: A practical application based on sight-reading research. *Percussive Notes*. 2022. April. Vol. 60, no. 2. P. 60–61.
9. Moersch W. Pasic 18 Keyboard Sight-reading Lab. *Percussive Notes*. 2018. September. Vol. 56, no. 4. P. 56–57.
10. Molina O. Educator's Guide To Sight-Reading On A Keyboard Instrument. *The PAS Educator's Companion*. 2016. Vol. 4, no. fall. P. 9–18.
11. Shaw A. Sight-reading Skills for the College Percussionist: A New Approach. *Percussive Notes*. 1991. February. Vol. 29, no. 3. P. 19–20.
12. Smith J. Reading Technique on Keyboard Percussion Instruments. *Percussive Notes*. 1999. June. Vol. 37, no. 3. P. 40–41.
13. Stout G. Ideo-Kinetics. A Workbook for Marimba Technique. Asbury Park: Marimba Productions, Inc., 2023. 46 p.

REFERENCES

1. Zavgorodnya N.G., Sarzhevska L.E. & Ivakhnenko O.M. (2017). *Anatomiia oka. Metody doslidzhennia v oftalmologii. [Anatomy of the eye. Research methods in ophthalmology]*. Retrieved from <https://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/7447> [in Ukrainian].
2. Ralo H.O. (2025). Formuvannia tekhnichnykh navychok uchniv-pochatkivtsiv u protsesi navchannia hry na zvukovysotnykh klavishnykh udarnykh instrumentakh [Formation of students-beginners' technical skills in the process of learning to play high-pitched keyboard percussion instruments]. (Dysertatsiia doktora filosofii, doktor filosofii, Derzhavnyi zaklad «Pivdennoukraiinskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K.D. Ushynskoho» – Dissertation for Doctor of Philosophy, Doctor of Philosophy, State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky»). [Ukrainian].
3. Khodorovsky, V.I. (2012). Do pytannia vykhovannia u studentiv navychok chytannia not z arkusha. [On the issue of developing students' sight-reading skills]. *Modern strategies of university education: qualitative dimension – Suchasni stratehii universytetskoï osvity: yakisnyi vymir.* (p. 813 –822). Kyivskyi Universytet im. B. Hrinchenka – B. Grinchenko Kyiv University. [In Ukrainian].
4. Bacon, B., Jackson, S., Marci, I., Marandola, F., Wanderley, M. (2023). Sticking choices in timpani sight-reading performance. *Frontiers in Psychology. Performance Science*, 14. Retrieved from: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1188773>
5. Bower, H. (1911). *System (in 3 parts). For the Drums, Bells, Xylophone, Tympani*. New-York: Carl Fisher Inc.
6. Gomez, A. (2006, October). Sight-Reading Through Spatial Visualization: A Method for Mallet Sight-reading. *Percussive Notes*, 5, 44, 52–53.
7. Kuo, Ming-Hui. (2012). *Strategies and Methods for Improving Sight-Reading*. (Doctoral dissertation, Doctor of Musical Arts, College of Fine Arts at the University of Kentucky). Theses and Dissertations-Music.6. https://uknowledge.uky.edu/music_etds/6/
8. Martin, E. (2022, April). Effective Sight-Reading on Keyboard Percussion: A practical application based on sight-reading research. *Percussive Notes*, 2, 60, 60–61.
9. Moersch, W.(2018, September). Pasic 18 Keyboard Sight-reading Lab. *Percussive Notes*, 4, 56, 56–57.
10. Molina, O. (2016). Educator's Guide To Sight-Reading On A Keyboard Instrument. *The PAS Educator's Companion, fall*, 4, 9–18.
11. Shaw, A. (1991, February). Sight-reading Skills for the College Percussionist: A New Approach. *Percussive Notes*, 3, 29, 19-20.
12. Smith, J. (1999, June). Reading Technique on Keyboard Percussion Instruments. *Percussive Notes*, 3, 37, 40–41.
13. Stout, G. (2023). *Ideo-Kinetics. A Workbook for Marimba Technique*. Asbury Park: Marimba Productions, Inc.

Дата першого надходження рукопису до видання: 17.08.2025

Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 12.09.2025

Дата публікації: 20.10.2025